

ข้อแนะนำในการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการบริหารและเคลื่อนย้าย ชะนีเซียม้ง ฉบับย่อ ปี 2017

คำนำ

ข้อมูลชุดนี้ได้ถูกจัดขึ้นเพื่อครอบคลุมประเด็นหลักต่างๆ ที่ได้รับการบันทึกอยู่ในข้อมูลชุด
ข้อแนะนำในการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการบริหารและเคลื่อนย้ายชะนีเซียม้ง (2015) ข้อมูล
ชุดนี้ไม่ใช่บทความเดี่ยวที่สามารถทดแทนข้อมูลจากที่อื่นได้ และไม่สามารถใช้ได้โดยที่ไม่มี
ข้อมูลจากองค์ประกอบอื่นๆ มาคอยเกื้อหนุน เหตุเพราะข้อมูลชุดนี้ไม่ได้บันทึกรายละเอียดที่
เจาะลึก ซึ่งเดิมทีรายละเอียดนั้นๆ เป็นส่วนประกอบของข้อแนะนำหลักต่างๆ

ปัจจุบันข้อแนะนำชุดอันประกอบด้วยรายละเอียดครบถ้วนได้รับการบันทึกเป็นภาษาอังกฤษ
เท่านั้น ฉบับย่อชุดนี้(ที่ได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ)ได้จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้ปฏิบัตินำไปเสนอ
ต่อรัฐบาลและกลุ่มอื่นๆ ที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแรก ข้อมูลชุดนี้ไม่ถือเป็นข้อแนะนำ
ฉบับเต็ม ฉะนั้นผู้ปฏิบัติและข้าราชการควรศึกษาข้อแนะนำฉบับเต็มจึงเป็นการสมควร

ข้อแนะนำในการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการบริหารและเคลื่อนย้ายชะนีเซียม้ง (2015) ฉบับ
ฟรี ดาวโหลดได้ที่ http://www.gibbons.asia/wp-content/uploads/2015/05/Best-Practice-Guidelines_Gibbons_LR.pdf

เปิดหัวข้อ

IUCN กลุ่มผลักดันความอยู่รอดของพันธุ์สัตว์ป่า (SSC) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านลิง (PSG) และ
แผนกลิงขนาดเล็ก (SSA) มีความประสงค์ที่จะประสานกิจกรรมอนุรักษ์ชะนี (ตระกูล
Hylobatidae) โดยสร้างระบบเครือข่ายไปทั่วโลก ชะนีเป็นสัตว์ที่ตกอยู่ในอันตรายภายในถิ่น

ฐานที่อยู่อาศัยของมันเอง การเคลื่อนย้ายจึงเป็นส่วนสำคัญในการอนุรักษ์ ด้วยว่าชะนีมีประชากรจำนวนน้อยเนื่องถูกล่าทำลาย อีกทั้งยังมีชะนีจำนวนหนึ่งที่พร้อมจะคืนสู่ธรรมชาติ

การบริหารและการเคลื่อนย้ายกำลังกลายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งๆขึ้นในแผนการอนุรักษ์สัตว์คุ้มครอง การเคลื่อนย้ายสามารถช่วยแก้ไขปัญหามันในหลายระดับ ข้อแรก การให้โอกาสชะนีที่เคยอยู่ในการครอบครองของมนุษย์ให้มีชีวิตใหม่ ชะนีเหล่านั้นเคยตกเป็นเหยื่อการค้าสัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย และได้ถูกพรากออกมาจากป่า ชะนีเหล่านั้นจะมีโอกาสได้รับการช่วยเหลือ ได้รับการบริหาร และได้คืนสู่ธรรมชาติในที่สุด ข้อที่สอง การปลดปล่อยชะนีสู่พื้นที่ๆเคยมีชะนีอาศัยอยู่หากแต่ได้สูญพันธุ์ไปแล้ว หรืออาจเป็นพื้นที่ๆในอดีตไม่สามารถรองรับการอยู่อาศัยของชะนีในระยะยาว ซึ่งนี่อาจเป็นวิธีเพิ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติ ในบางกรณีการคืนสู่ธรรมชาติอาจสร้างโอกาสที่จะกู้คืนประชากรในพื้นที่นั้นๆที่ประชากรชะนีได้เคยสูญพันธุ์ไปแล้ว

ข้อเสนอเหล่านี้ได้ถูกคิดค้นขึ้น โดยได้รับส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการอนุรักษ์ชะนีในตระกูล Hylobatid ทั้งนี้องค์กร IUCN SSC PSG SSA ได้จัดการฝึกอบรมขึ้นเมื่อเดือนมกราคม ปี 2014 โดยได้เรียนเชิญตัวแทนจากโครงการอนุรักษ์ชะนีต่างๆ ให้มาร่วมกันร่างข้อเสนอในการปฏิบัติที่ดีที่สุด หลังจากการฝึกอบรมก็ได้มีการทบทวนข้อมูลในหมู่ SSA รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นในวงสาธารณะ ข้อเสนอเหล่านี้เป็นผลงานจากการเชื่อมโยงวิชาความรู้และประสบการณ์จากหลายๆฝ่าย เป็นชุดหลักการเพื่อประโยชน์ในเชิงปฏิบัติสำหรับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่อยู่ในฐานะที่ต้องตัดสินใจ อธิบายถึงองค์ประกอบต่างๆที่ต้องใช้ในโครงการภาคสนาม และขยายความไปถึงหลักวิทยาศาสตร์ที่รอบด้าน ในการดูแลรักษาและเคลื่อนย้ายชะนี ในการฝึกอบรมการบริหาร การคืนสู่ธรรมชาติ และการเคลื่อนย้ายชะนี ในปี 2014 ได้พบว่าปัญหาต่างๆในกระบวนการเคลื่อนย้ายชะนีในขณะนี้ ได้แก่ 1.) การขาดแคลนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การวิเคราะห์พื้นที่อยู่อาศัย การดูแล และกฎกติกาในการคืนสู่ธรรมชาติ 2.) การขาดแคลนพื้นที่อยู่อาศัยที่ได้รับการคุ้มครอง 3.) การขาดแคลนมาตรฐานในการควบคุมจัดการหลังจากที่ได้ทำการคืนสู่ธรรมชาติแล้ว 4.) เมื่อคืนสู่ธรรมชาติแล้ว แผนการ

ปกป้องคุ้มครองไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่ครอบคลุมเพียงพอ 5.) ขาดการสนับสนุนจากรัฐบาล ในกรณีต่างๆที่ทำหายกำลัง 6.) ขาดพื้นที่เพื่ออภิปรายแบ่งปันแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับชะนี

ข้อมูลนี้เป็นบทสรุปของหลักการต่างๆที่ได้บันทึกไว้ใน **ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการบริหารและเคลื่อนย้ายชะนีเซียมั่ง (2015)** ผู้ปฏิบัติควรอ้างอิงข้อมูลชุดหลักเพื่อความกระจ่างแจ้ง หรือติดต่อไปที่ IUCN กลุ่มผลักดันความอยู่รอดของพันธุ์สัตว์ป่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ด้านลิง แขนงลิงขนาดเล็ก ในกรณีที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม (www.gibbons.asia)

ความหมายของศัพท์ต่างๆ

เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา ได้มีการถกเถียงกันไม่น้อยถึงคำว่า คีนส์วอร์มชาติ และ การเคลื่อนย้าย ว่าจริงๆแล้วสื่อความหมายถึงอะไร การทำความเข้าใจในกรณีของชะนีเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากว่าข้อมูลชุดก่อนที่เกี่ยวกับสัตว์พันธุ์อื่นนั้น ไม่ได้อธิบายถึงทุกๆพฤติกรรมที่ได้ระบุไว้ในข้อมูลชุดนี้ อีกทั้งข้อมูลชุดก่อนไม่ได้เจาะลึกถึงแนวทางการปฏิบัติในภาคสนาม ณ ปัจจุบัน การขยายความถึงความหมายต่างๆในข้อมูลชุดนี้ จึงทำขึ้นเพื่อเป็นที่เข้าใจกันในหมู่นักปฏิบัติที่ทำงานในส่วนของการบริหารต่อด้วยการเคลื่อนย้ายเพื่ออนุรักษ์ การเคลื่อนย้ายชะนีป่าสู่ป่า และการปลดปล่อยเพื่อสวัสดิภาพสัตว์ ข้อมูลชุดนี้จะบรรยายถึงโครงการสองประเภท คือ

- * โครงการเพื่อช่วยเหลือชะนีกำพร้าและชะนีบาดเจ็บ โดยการบริหารชะนีเหล่านั้น และ คัดเลือกชะนีที่อยู่ในสภาพเหมาะสมต่อการเคลื่อนย้ายไปยังแหล่งอาศัยที่เหมาะสม
- * โครงการเพื่อเคลื่อนย้ายชะนีป่า จากแหล่งอาศัยที่ไม่เหมาะสม ไปสู่แหล่งอาศัยที่เหมาะสม เช่น การเคลื่อนย้ายจากป่าแหล่งหนึ่ง ไปสู่ป่าอีกแหล่งหนึ่ง

ต้องคำนึงถึงเป้าหมายโครงการ โดยพิจารณากรอบของความหมายต่างๆที่ได้จัดบรรยายไว้ใน IUCN ปี 2013 ศัพท์และความหมายต่างๆจะได้รับการขยายความในข้อมูลชุดนี้ ดังต่อไปนี้

กรอบข้อมูลชุดที่หนึ่ง สรุปความหมายของศัพท์ต่างๆที่จะใช้ในเอกสาร

ศัพท์ หรือคำจำกัดความหมาย	สรุปใจความ
การช่วยเหลือ	การเคลื่อนย้ายสิ่งปาจากสถานการณ์ที่อันตราย หรือ เพื่อแก้ไขปัญหาระหว่างมนุษย์และสิ่ง ทั้งนี้เพื่อ ปรับปรุงพัฒนาสวัสดิภาพสิ่ง
การบริหาร	การจัดการช่วยเหลือชะนีป่าที่ พัดถิ่น เจ็บป่วย บาดเจ็บ หรือ เป็นกำพร้า ให้กลับมาใช้ชีวิตที่ดี สามารถสร้างทักษะในการหากินและการใช้ชีวิตอยู่ ได้ตามปกติธรรมชาติที่ควรจะเป็น
การเคลื่อนย้าย	การที่มนุษย์ทำการเคลื่อนย้ายชะนี จากถิ่นฐาน แหล่งหนึ่ง เพื่อนำไปปล่อยสู่ถิ่นฐานอีกแหล่งหนึ่ง
การเคลื่อนย้ายเพื่อการอนุรักษ์	การเคลื่อนย้ายชะนีเพื่อคืนสู่ธรรมชาติโดยมุ่งเน้น การอนุรักษ์ โดยทั่วไปมักทำเพื่อพัฒนาสถานะในเชิง อนุรักษ์ของสัตว์ชนิดนั้นๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นหรือใน ระดับโลก หรือเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศ ไม่ว่าจะเป็ในแง่ ของคุณสมบัติในการทำงานของระบบ หรือ กระบวนการต่างๆที่เอื้อต่อการทำงานของระบบ
การเคลื่อนย้ายจากป่าสู่ป่า	การจับและเคลื่อนย้ายชะนีป่า จากป่าแหล่งหนึ่งไปสู่อีกป่าแหล่งหนึ่ง
การฟื้นฟูประชากร	การเคลื่อนย้ายเพื่ออนุรักษ์ภายในถิ่นฐานที่ถือว่า ครอบคลุมบ้านเดิม โดยมุ่งเน้นการเคลื่อนย้ายและ การคืนสู่หลักแหล่งที่เคยอยู่อาศัย
การเคลื่อนย้ายเพื่อคืนสู่ธรรมชาติ	การเคลื่อนย้ายชะนี ไม่ว่าจะเป็ชะนีป่าหรือชะนี เลี้ยง เพื่อปลดปล่อยสู่สังคมประชากรชะนีด้วยกัน
การคืนสู่ถิ่นฐานเดิม	การเคลื่อนย้ายและปลดปล่อยชะนีภายในผืนป่าที่ ครอบคลุมบ้านเดิมที่ชะนีเคยอยู่ และมีอันต้องพลัด พราวไปในเวลาต่อมา
การปล่อยสู่ถิ่นฐานที่ไม่ใช่บ้านเดิม	การเคลื่อนย้ายและปลดปล่อยชะนี สู่ผืนป่าที่ไม่ได้

	ครอบครัวบ้านเดิม
การชดเชยในระบบนิเวศ	การเคลื่อนย้ายและปลดปล่อยชะนี สู้ฝนป่าที่ไม่ได้ครอบคลุมน้ำเดิม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างประโยชน์ต่อระบบนิเวศ
การปลดปล่อยเพื่อสวัสดิภาพ	การปลดปล่อยชะนีเลี้ยง ไม่ว่าจะเป็นการปลดปล่อยภายในหรือภายนอกผืนป่าบ้านเดิม ในกรณีที่มีหลักฐานบ่งชี้ว่า จะเป็นผลดีต่อสวัสดิภาพของชะนี

การประเมินว่าจะทำได้หรือไม่

หลักการป้องกันไว้ก่อน

หลักการป้องกันไว้ก่อน คือการตัดสินใจในการจัดการความเสี่ยง โดยยึดเอามาตรฐานการป้องกันไว้ก่อนเป็นที่ตั้ง แม้ว่าโดยหลักวิทยาศาสตร์แล้ว ความเป็นไปได้ที่จะเกิดความเสียหายจะอยู่ในสถานะที่ไม่แน่นอนก็ตาม หลักการดังต่อไปนี้ควรนำไปใช้ในการวางแผนการเคลื่อนย้ายชะนี ในกรณีที่มีหลักฐานบ่งชี้ว่าการเคลื่อนย้ายจะไม่สร้างความเสียหายต่อประชากรชะนีป่าที่มีอยู่แต่เดิม เช่น โรคติดต่อ การผสมพันธุ์ระหว่างสายพันธุ์ที่แตกต่างกันโดยไม่ได้ตั้งใจ ผลกระทบที่รุนแรงต่อสังคมชะนี การเกิดจำนวนประชากรที่มากเกินไปในพื้นที่นั้นๆ การแย่งชิงทรัพยากร และผลกระทบอื่นๆ อีกประการคือ การเคลื่อนย้ายไม่ควรส่งผลเสียเมื่อมีการสัมผัสกับประชากรสัตว์ป่า พันธุ์พืช และระบบนิเวศ ที่มีอยู่แต่เดิม การอนุรักษ์ภาพรวมของสัตว์ พืช ระบบนิเวศ อีกทั้งประชากรชะนีป่าที่พร้อมด้วยสุขภาพและความเหมาะสมในการสืบพันธุ์ ย่อมมีความสำคัญกว่าสวัสดิภาพของลิงเลี้ยงเฉพาะตัว

การอนุรักษ์กับสวัสดิภาพในการเคลื่อนย้าย

เพื่อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ ชะนีที่ถูกเคลื่อนย้ายควรส่งผลที่ดีต่อประชากรชะนีป่าที่มีอยู่แต่เดิม ควรส่งผลที่ดีต่อการขยายพันธุ์ชะนีป่าภายในท้องถิ่นนั้นๆ ควรส่งผลที่ดีต่อการฟื้นฟูการ

ทำงานและกระบวนการต่างๆภายในระบบนิเวศ ในบางกรณี ประชากรที่ได้คืนสู่ธรรมชาติ อาจไม่ประสบความสำเร็จที่ยั่งยืน ในกรณีเช่นนั้น การเคลื่อนย้ายเพิ่มเติม หรือการจัดการประชากรในส่วนนั้น โดยพิจารณาบริบทวงกว้าง จะเป็นการเหมาะสมกว่าเพื่อประโยชน์ที่ยั่งยืน

การจัดการประชากรในวงกว้าง

การเคลื่อนย้ายชะนีควรพิจารณาถึง การจัดการประชากรในวงกว้าง ซึ่งหมายถึงการประสานงานกับสถาบันอื่นๆที่เลี้ยงดูชะนีในสายพันธุ์เดียวกัน รวมไปถึงนักอนุรักษ์ภายในท้องถิ่น ที่ประสบความสำเร็จในการอนุรักษ์ชะนีป่าสายพันธุ์เดียวกัน การประสานงานกับเครือข่ายที่กว้างขวางขึ้น จะช่วยสร้างความเข้าใจที่เด่นชัดว่า ชะนีแต่ละตัวสามารถสร้างประโยชน์ให้กับการอนุรักษ์ในวงกว้างได้อย่างไรบ้าง นอกเหนือจากการพิจารณาถึงชะนีเฉพาะตัวและถิ่นฐานเฉพาะถิ่น เป้าหมายของการหลักการนี้ มุ่งเน้นการประสานกันระหว่าง การอนุรักษ์ภายในและภายนอกถิ่นฐาน เพื่อพัฒนาสถานะในเชิงอนุรักษ์ของสายพันธุ์นั้นๆ

การจัดการเงินทุนที่ยั่งยืน

เพื่อให้โครงการคงไว้ซึ่งทุนทรัพย์ในระยะยาว นักปฏิบัติควรวางแผนกับผู้บริจาค โดยปรึกษากันอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา และมองโลกในแง่จริง แต่ละโครงการควรจัดสำรองกองทุนฉุกเฉินสำหรับค่าใช้จ่ายต่างๆที่อยู่นอกเหนือการคาดการณ์ การเปลี่ยนแปลงที่ถือเป็นปกติวิสัยจะต้องเกิดขึ้นในขั้นตอนการปฏิบัติการอยู่แล้ว ฉะนั้น แผนการบริหารเงินจะต้องยืดหยุ่นพอที่จะครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เรื่องหลักๆที่ควรพิจารณามีดังต่อไปนี้

* กิจกรรมต่างๆและแหล่งทุนทรัพย์ต่างๆ ควรถูกจัดแบ่งแยกให้เป็นสัดส่วน (ภายใต้แผนงานมาสเตอร์ที่ครอบคลุม) เพื่อที่ว่าถ้ากิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดล้มเหลวหรือขาดข้องเรื่องการเงิน โครงการโดยรวมก็ยังคงดำเนินต่อไปได้

* ทำความรู้จักกับบุคคลหลักภายในองค์กรต่างๆที่ช่วยเรื่องทุนทรัพย์ ที่เป็นบุคคลที่สามารถแนะนำได้ถึงเป้าหมายต่อเนื่องในระยะยาวของผู้บริจาค

* สื่อสารกับผู้บริจาคอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นและบ่อยขึ้น ตลอดระยะเวลาที่ร่วมงานกัน เพื่อทำความเข้าใจต่อกันที่ต่อเนื่องในการบรรลุเป้าหมายเดียวกัน ถึงแม้ว่ากรอบแนวทาง จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม

* เมื่อสมัครขอทุน ก็ต้องปรึกษากันก่อนถึงความยั่งยืนของสัญญาการบริจาค ตัวอย่างเช่น ทุน นั้นสามารถต่ออายุได้หรือไม่ แม้จะเป็นภายหลังจากที่ได้ประสบความสำเร็จในการบรรลุหมาย ที่ได้ตั้งเอาไว้ ก่อนที่เป้าหมายนั้นๆ จะได้รับการอนุมัติ

ความอยู่รอดของประชากร

หากจุดประสงค์ของการเคลื่อนย้ายนั้น คือการสร้างสรรค์ประชากรขึ้นมาใหม่ ก็ต้องตรวจสอบ เพื่อยืนยันว่า มีพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ในจำนวนที่มากพอ ที่จะสามารถนำพาประชากรโดยรวมให้อยู่ รอดได้ ในกรณีเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาได้ (เช่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ) อีกทั้งยัง สามารถผลิตความหลากหลายทางพันธุกรรมได้ ในปัจจุบันยังไม่สามารถประเมินได้ถึง จำนวนประชากรขั้นต่ำที่จะเอาตัวรอดได้ ในหมู่ชนที่ได้รับการเคลื่อนย้ายและคืนสู่ธรรมชาติ หากแต่ต้องพิจารณาด้วยว่า ในแทบทุกกรณี ชะนีที่เลี้ยงภายในสถาบันใดสถาบันหนึ่ง ก็ไม่ได้มี จำนวนที่มากพอที่จะจัดให้เป็นประชากรขั้นต่ำที่จะอยู่รอดได้ ความสำเร็จในการสร้างจำนวน ประชากรขั้นต่ำ จึงต้องอาศัยชะนีที่ได้รับการเคลื่อนย้ายอย่างต่อเนื่อง และ/หรือ การให้ สืบพันธุ์ตามธรรมชาติ และ/หรือ การจัดการประชากรส่วนนั้น ในบริบทของประชากรวงกว้าง

การประเมินระบบการควบคุม

การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่รัฐ

ความร่วมมือของภาครัฐสำคัญมากในการนำเสนอการเคลื่อนย้าย ความเกี่ยวข้องของ เจ้าหน้าที่ภาครัฐจะแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับสถานะของพื้นที่ๆ จะทำการปลดปล่อยคืนสู่ ธรรมชาติ หากแต่ทุกๆ โครงการที่จัดการทำการเคลื่อนย้าย ล้วนแล้วแต่ต้องได้รับการยินยอม

จากหน่วยงานราชการทั้งนั้น นโยบายรัฐต่างๆที่เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสัตว์ป่านั้น มีความแตกต่างกันออกไปอยู่แล้ว ฉะนั้น จึงต้องพิจารณาให้แน่ชัดถึง กฎกติกาทั้งในระดับจังหวัด ระดับชาติ และระดับนานาชาติ เพื่อที่ว่า การเคลื่อนย้ายนั้นๆ จะได้มีกฎหมายคอยรับรอง และได้รับอนุมัติอย่างเป็นทางการ ก่อนที่จะเริ่มต้นทำอะไรลงไปก็ตาม

การใช้พื้นที่ และแผนงานใช้พื้นที่

ควรพิจารณาก่อนว่า พื้นที่ๆได้รับคัดเลือกที่จะทำการเคลื่อนย้าย มีความมั่นคงยั่งยืนจริงๆ หรือไม่ ให้เป็นการสิ้นเปลืองทุนทรัพย์ในการอนุรักษ์ และเพื่อไม่ให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรทาง พันธุกรรม ควรปรึกษากับเจ้าหน้าที่ๆที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เรื่องแผนงานใช้พื้นที่ๆจะทำการ ปลดปล่อย ไม่ว่าจะ เป็นพื้นที่ๆใช้อยู่แล้ว หรือพื้นที่ๆกำลังทำเรื่องขออนุมัติ พื้นที่ปลดปล่อย ควรเป็นที่อยู่อาศัยระยะยาว ถ้าพื้นที่นั้นจำเป็นต้องหยุด ก็ต้องหยุดอย่างมีขีดจำกัด มีการ เบียดเบียนก็ต้องมีขีดจำกัด มีการก่อสร้างที่จำกัด หรือถ้าต้องมีการเปลี่ยนแปลงใหญ่หลวงใน พื้นที่รอบข้างเนื่องจากการก่อสร้าง ก็ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีขอบเขต ต้องประเมินอย่าง ละเอียดว่าพื้นที่นั้นๆมีจุดอ่อนอะไรบ้าง ต้องมีระบบการปกป้องคุ้มครองระยะยาวที่เชื่อถือได้

การประเมินพื้นที่ๆจะทำการปลดปล่อย

วิธีการคัดเลือกพื้นที่ๆเหมาะสมที่จะทำการปลดปล่อยสู่ธรรมชาตินั้น สำคัญมากในการวาง แผนการเคลื่อนย้าย หากไม่มีความละเอียดรอบคอบในขั้นตอนนี้ โครงการอาจล้มเหลวได้ ด้วยหลายเหตุผล ซ้ำแล้วอาจส่งผลเสียในระยะยาวต่อการอนุรักษ์ ซึ่งจะเป็นผลเสียในวงกว้าง มากกว่าผลเสียต่อชะนีแต่ละตัว หากเคลื่อนย้ายพันธุ์สัตว์ป่าและพันธุ์พืชที่มาจากต่างท้องถิ่น

- พันธุ์สัตว์ป่านั้นๆ มีความต้องการทางระบบนิเวศ ในแง่ของการเอื้อจากทั้งสิ่งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต อย่างไรบ้าง ต้องพิจารณาให้ดีว่าพื้นที่นั้นๆมีคุณสมบัติครบถ้วน ตาม ความต้องการของพันธุ์สัตว์ป่านั้นๆ ก่อนที่จะทำการเคลื่อนย้าย
- ต้องได้รับการคุ้มครอง สิ่งเบียดเบียนต้องได้รับการควบคุมจัดการ

- พื้นที่นั้นๆต้องมีทรัพยากรเพียงพอในการอยู่อาศัย ในทุกๆฤดูกาล
- พื้นที่นั้นๆต้องกว้างใหญ่พอ หรือต้องมีการเชื่อมโยงกับพื้นที่อื่นๆที่เหมาะสม เพียงพอที่จะโอบอุ้มประชากรสัตว์ป่าให้อยู่อาศัยและสืบพันธุ์ได้ (หรือต้องมีแผนงานจัดการประชากรในวงกว้างไว้คอยรองรับ)

การบริหาร

โรคภัยไข้เจ็บ

ขณะนี้ต้องได้รับการตรวจสอบสุขภาพอย่างละเอียดเมื่อมาถึงที่ศูนย์ และตลอดระยะเวลาที่พักอยู่ที่ศูนย์ เพื่อให้แน่ใจว่าจะไม่มีโรคภัยไข้เจ็บที่จะติดต่อไปยังชนิดอื่น ๆ และจะไม่มีโรคที่จะแพร่กระจายไปสู่ประชากรชนิดนี้ป่าในกรณีการคืนสู่ธรรมชาติ ไม่มีชนิดใดที่จะปลอดจากสิ่งมีชีวิตที่มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า หรือพวกปรสิต ฉะนั้น ต้องทำการประเมินความเสี่ยงต่อโรคภัยไข้เจ็บตั้งแต่ขั้นตอนวางแผน และทบทวนผลตรวจเป็นระยะต่อเนื่อง

การปฏิบัติที่ดีที่สุดต้องเป็นไปตามนี้

- สำหรับชนิดที่เพิ่งเข้ามาใหม่ๆจากที่อื่น ต้องมีเขตพื้นที่เฉพาะที่แยกออกไปต่างหากเป็นสัดส่วน เพื่อที่จะได้สำรวจพฤติกรรมเบื้องต้น
- ที่อยู่อาศัยที่แยกออกไปต่างหาก สำหรับชนิดที่มีสุขภาพดีที่อาศัยอยู่ระยะยาว
- ที่อยู่อาศัยที่แยกออกไปต่างหาก สำหรับชนิดที่มีอาการป่วย เช่น วัณโรค ไรโรไวรัส ให้แยกออกไปให้ห่างจากชนิดที่สุขภาพดี และเขตพื้นที่สำรวจเบื้องต้น
- การสัมผัสกับมนุษย์เป็นเรื่องที่ควรให้เกิดขึ้นให้น้อยที่สุด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการติดต่อของโรคภัยไข้เจ็บ
- ต้องใช้ ถุงมือ และ หน้ากาก และควรใช้ เครื่องป้องกันตา รองเท้าบูท และ น้ำแช่เท้า ล้างเท้า เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการติดต่อของโรค โดยเฉพาะในเขตพื้นที่สำรวจเบื้องต้น และเขตพื้นที่ของชนิดป่วย

- วัคซีนโรค พบเห็นได้อย่างแพร่หลายในหมู่ประชากรมนุษย์ ในเขตพื้นที่ที่มีชะนีอาศัยอยู่ การตรวจสุขภาพของพนักงานนั้น มีบทบาทสำคัญมากในการควบคุมและป้องกันโรค ควรตรวจสุขภาพพนักงานอย่างน้อยปีละครั้ง ในกรณีที่คาดการณ์ว่ามีชะนีที่เป็นวัณโรค หน้ากากมาตรฐานอาจไม่มีประสิทธิภาพพอ สำหรับป้องกันการสูดเชื้อโรคที่ลอยอยู่ในอากาศ เพราะหน้ากากบางชนิดไม่ได้ออกแบบเพื่อรัตรอบหน้าอย่างแน่นหนา ไม่สามารถกั้นกรอง นิวคลีอัสเชื้อโรคในขนาด หนึ่งถึงห้าไมครอน ควรใช้หน้ากาก N95
- พนักงานที่ได้เข้ามาสัมผัสกับชะนี จะต้องได้รับการตรวจสุขภาพ และได้รับการรักษาในกรณีที่ เป็นโรคติดต่อ พนักงานที่มีอาการของโรคติดต่อ จะต้องเลิกสัมผัสกับชะนีและพนักงานคนอื่นๆ อาการเหล่านี้รวมถึง อาการท้องเสีย ปวดท้อง ปัสสาวะติดเชื้อ โรคผิวหนัง แผลสด อาการทางระบบหายใจ แต่ก็ไม่ได้จำกัดแค่เฉพาะอาการเหล่านี้
- ของเสียที่ติดเชื้อได้ จะต้องจัดการอย่างปลอดภัย เพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ

โครงสร้างที่สร้างสรรค์ต่อพฤติกรรม

ภายในเขตรัฐกันที่รองรับสภาพแวดล้อมกึ่งธรรมชาติ ควรมีความเป็นธรรมชาติที่เพียงพอและเหมาะสม เพื่อที่ชะนีจะได้แสดงออกถึงพฤติกรรมที่เป็นธรรมชาติให้มากที่สุด ผลที่ออกมาจะเอื้ออำนวยต่อการสำรวจที่มีประสิทธิภาพ ว่าชะนีมีความพร้อมความเหมาะสมต่อการเคลื่อนย้ายเพื่อการอนุรักษ์มากน้อยเพียงใด วิธีการที่ชัดเจนที่สุดคือ จัดสิ่งของและโครงสร้างภายในเขตรัฐกันที่คอยผลักดันให้ชะนีได้โหน และได้ฝึกฝนการทรงตัว เช่น กิ่งไม้ ยางรถห้อย และเชือก กิ่งไม้เอื้ออำนวยต่อพฤติกรรมเฉพาะของพันธุ์สัตว์ป่า ในกรณีของชะนี นั่นคือ พฤติกรรมการ โหน ห้อยไปมา และ เกาะ ท่อ PVC หรือไม้ไผ่ สามารถใช้แทนกิ่งไม้ได้ และถูกข้าวที่ทำจากวัสดุธรรมชาติสามารถห้อยเอาไว้ เพื่อจัดให้เป็นโครงสร้างที่นอน โครงสร้างที่ดีที่สุดสำหรับที่จะให้ชะนีปฏิสัมพันธ์ด้วย คือโครงสร้างที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมของชะนีในลักษณะที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ เช่น ยางรถห้อยที่แกว่งไปมาในลักษณะที่คาดการณ์ไม่ได้ เมื่อชะนีเข้าไปเกาะ ถือเป็นโครงสร้างสร้างสรรค์ที่ดี เฮอริเบิร์ตเบะบาร์ดได้จัดทำรายการชนิด

โครงสร้างสร้างสรรค์ต่างๆ ที่ได้พิสูจน์ออกมาแล้วว่า ส่งผลที่ดีต่อการพัฒนาพฤติกรรมของลิง เป็นรายการที่รวมไปถึงโครงสร้างดังต่อไปนี้ แต่ก็ไม่ได้จำกัดแค่เฉพาะโครงสร้างเหล่านี้

- โครงสร้างไม้ที่ทึบและหนาแน่น
- ต้นไม้ที่ย้ายมาจากที่อื่น
- สิ่งของและโครงสร้างใหม่ๆ
- กิจกรรมหาอาหารที่ทำหาย
- ชิงช้า
- สิ่งของที่เอาไปถือเอาไปเล่นได้

การคัดเลือกชะนีที่จะนำไปปล่อย

การจัดการโรคภัยไข้เจ็บ

การจำกัดเขตพื้นที่เบื้องต้น และการจัดการทางการแพทย์ ต้องรัดกุมตลอดระยะเวลาการ บริหาร โดยใช้ยาป้องกันและตรวจสุขภาพก่อนที่จะทำการปลดปล่อย ถ้าจะให้ดีจริงๆควรมี สัตวแพทย์ ช่างออกแบบเครื่องมือทางการแพทย์ หรือพยาบาล มาร่วมคัดเลือกชะนีที่จะ เคลื่อนย้าย ในกรณีที่มีการเคลื่อนย้ายเป็นเหตุให้โรคภัยไข้เจ็บเผยแพร่ออกสู่ประชากรลิงที่ อาศัยอยู่ในพื้นที่แต่เดิม อาจส่งผลให้กระบวนการอนุรักษ์ถูกทำลายได้ ทำให้ลิงตัวอื่นๆ และ รวมไปถึงสัตว์ชนิดอื่นๆต้องตกอยู่ในความเสี่ยง เราต้องยอมรับว่าความเข้าใจของเรามีต่อ โรคในหมู่ประชากรชะนีป่านั้น อยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ จึงต้องพิจารณาให้ดีว่า ลิงอาจเป็นตัว เกือบกักเชื้อโรคจากมนุษย์ได้ และมนุษย์เองก็อาจเป็นตัวเกือบกักเชื้อโรคจากลิงได้เช่นกัน

กติกาททางการแพทย์ควรมานำมาใช้เมื่อเริ่มต้นหรือเสร็จสิ้นการวิเคราะห์ความเสี่ยงในแต่ละครั้ง ในเมื่อการวิเคราะห์ความเสี่ยงนั้นมีค่าใช้จ่ายสูง และในบางกรณีก็ใช้ระยะเวลานาน ก็ควรมนำ กระบวนการวิเคราะห์มาใช้ ในการวางแผนการเคลื่อนย้ายและในการจัดการการเงิน แผนการ

วิเคราะห์ความเสี่ยง เช่น **Stoplight Hazard Analysis** ที่จะนำเสนอในภายหลัง ควรนำมาใช้ เพื่อให้แน่ใจว่า ชะนีที่เหมาะสมต่อการเคลื่อนย้ายนั้น ปลอดภัยจากเชื้อโรคติดตัวที่จะนำพาความเสี่ยงไปสู่ประชากรที่อาศัยอยู่แต่เดิม หรือผลกระทบจากเชื้อโรคอาจทำให้ชะนีที่ปลดปล่อยไปแล้ว มีโอกาสที่จะอยู่รอดน้อยลงเป็นอย่างมาก

การประเมินพฤติกรรมและจิตวิทยา

ชะนีควรต้องผ่านการตรวจก่อนว่า เหมาะสมต่อการเคลื่อนย้าย ทั้งโดยสภาพร่างกายและพฤติกรรม ก่อนที่จะนำพาชะนีตัวนั้นไปยังเขตพื้นที่ปรับตัว ชะนีจะได้รับการอนุมัติให้ปลดปล่อยออกจากเขตปรับตัวได้ ก็ต่อเมื่อพฤติกรรมของชะนีตัวนั้นๆ จัดอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ (ซึ่งหมายความถึง การผ่านมาตรฐานทางพฤติกรรมขั้นพื้นฐาน)

ในการเคลื่อนย้ายไปยังสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ผลอาจกลับกลายเป็นว่า ชะนีกลับมาแสดงพฤติกรรมในทางลบ อย่างที่เคยทำมาในอดีต เช่น การชอบลงสู่พื้นดิน การหยุดส่งเสียงร้อง และการชอบทำอะไรซ้ำๆ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจสืบเนื่องมาจาก ความเครียดที่เกิดขึ้นเมื่อต้องมาพบเจอกับสิ่งแวดล้อมแปลกถิ่น อีกทั้งพฤติกรรมเหล่านี้อาจบ่งชี้ว่า ชะนีกำลังประสบกับความยากลำบากในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ฉะนั้น ก่อนทำการปลดปล่อย ก็ควรประเมินสภาพของชะนีอย่างละเอียดรอบคอบ

ชะนีที่ได้รับคัดเลือกที่จะทำการเคลื่อนย้ายเพื่อการอนุรักษ์ ควรแสดงออกถึงพฤติกรรมที่จำเป็นต่อการอยู่รอดและการสืบพันธุ์ในป่า เช่น ความเชี่ยวชาญในการโหน การเลือกใช้พื้นที่ชั้นบนของเขตรั้วกัน การเลือกกินผักผลไม้ป่า และการแสดงออกถึงการเลือกคู่ในทางบวก (เช่น การดูแลรูปร่างหน้าตา การเล่น การส่งเสียงร้องที่เป็นลักษณะของเพลง และ การสืบพันธุ์) ชะนีต้องรับรู้ได้ถึงสัญญาณภัยอันตราย และสามารถหลบเลี่ยงได้ (เช่น การส่งเสียงร้องเตือนภัยเมื่อพบเห็นสัตว์ล่าเหยื่อ) ชะนีต้องมีสุขภาพดีและมีสภาพร่างกายที่พร้อมต่อการสืบพันธุ์

(นอกเสียจากว่าจะแก่เฒ่า ยังไม่เจริญวัยพอ ยังเด็กอยู่ หรือยังเป็นทารก ที่อาศัยอยู่ในฐานะ ส่วนหนึ่งของกลุ่ม) ชะนีควรมีคู่วิตที่รักใคร่ปรองดอง หรือเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวที่เข้ากันได้ หรือในกรณีของชะนีตัวเดียว ก็ควรแสดงออกถึงพฤติกรรมทางสังคมในทางบวกกับชะนีอื่น

ชะนีไม่ควรต้องใช้เวลาอยู่กับพื้นดินภายในเขตรั่วรั้วกันเลย ทำเช่นนี้จะยิ่งเป็นการเสี่ยงต่อการตก เป็นเหยื่อล่าของสัตว์ชนิดอื่นๆ เขตรั่วรั้วกันควรออกแบบขึ้นในลักษณะที่ขัดขวางหรือกีดกัน พฤติกรรมที่อยู่กับพื้นดิน และภายหลังการปลดปล่อย หากชะนีมีอาการบ่งชี้ถึงพฤติกรรม ดังกล่าว ก็ควรจัดการยับยั้งให้เรียบร้อย ก่อนการปลดปล่อยชะนีควรงินอาหารธรรมชาติเป็น ส่วนใหญ่ และควรรับรู้ได้อยู่แล้วว่าอะไรคือแหล่งน้ำ

ปัญหาหลักที่ชะนีบริหารพบเจอ มักเป็นเรื่องของการเคลื่อนตัวที่ไม่คล่องแคล่วว่องไวพอ ชะนี ที่ได้รับการปลดปล่อยมักทอติงคุ้ อีกทั้งยังประสบปัญหาในการหาอาหาร งานวิจัยชะนีป่าได้ แสดงให้เห็นว่า ชะนีป่ามักเชี่ยวชาญและมีความรู้กว้างขวางเรื่องแหล่งอาหาร สัตว์ปลดปล่อย โดยเฉพาะถ้าเคยเป็นสัตว์เลี้ยงของคน จะไม่มีฐานความรู้ที่ลึกซึ้งเช่นนี้ สัตว์เหล่านี้ไม่รู้ด้วยซ้ำ ว่าควรออกหาอาหารอะไรบ้าง ในกรณีของชะนีที่โตมาในป่า และถูกเคลื่อนย้ายไปยังสถานที่ ใหม่ การดูแลมักมีความยากลำบาก ชะนีป่าเหล่านี้ต้องได้รับการสำรวจดูแลเป็นอย่างดี

การเคลื่อนย้ายเพื่อการอนุรักษ์

การเตรียมสถานที่

สถานที่ปลดปล่อยจะต้องมีการเตรียมการ เพื่อที่จะได้สำรวจดูแลชะนีที่ได้รับการปลดปล่อย ควรมีแผนที่และตีกรอบพื้นที่ให้เรียบร้อย หากพื้นที่เขื่อนอำนวย ก็ควรมีระบบแกะรอยเส้นทาง เพื่อติดตามค้นหาอะไรก็ได้ง่ายขึ้น เพื่อการบันทึกที่แม่นยำ และเพื่อสื่อสารข้อมูลหลังจากการ ปลดปล่อย พื้นที่ใกล้ๆควรมีระบบอำนวยความสะดวกสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ พร้อมระบบ ไฟฟ้า การประปา และการสื่อสาร และต้องมีเขตพื้นที่ปรับตัวของชะนี

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่ออำนวยความสะดวกให้ชะนีได้พัฒนาประสาทสัมผัสในสภาพแวดล้อมใหม่ และช่วยให้ประเมินได้ถึงการก่อปนที่อาจเกิดขึ้นได้จากชะนีตัวอื่น ๆ หรือสัตว์ตัวอื่น ๆ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต้องใหญ่และกว้างขวางพอสำหรับการแสดงออกถึงพฤติกรรมปกติ และควรใหญ่กว่าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าก่อนที่ชะนีเคยอยู่ หากแต่ลักษณะของบางพื้นที่ที่ไม่เอื้ออำนวยให้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่กว้างใหญ่ตามที่ควรจะเป็น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต้องใหญ่พอในกรณีที่มีการปลดปล่อยประสบกับความล่าช้า

โดยทั่วไปแล้ว การส่งเสียงร้องอย่างต่อเนื่อง คือพฤติกรรมบ่งชี้ว่าชะนีกำลังปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ดี ยิ่งถ้าผ่านมาตรฐานพฤติกรรมในแบบอื่น ๆ ก็ยิ่งเป็นการบ่งชี้ที่แน่ชัดว่าควรปล่อยออกจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าได้แล้ว เสียงร้องเป็นเครื่องทดลองด้วยว่า จะมีชะนีหรือสัตว์ตัวอื่น ๆ บ้างหรือไม่ ที่อาจจะสร้างปัญหาภายหลังจากที่ชะนีตัวนั้น ๆ ได้รับการปลดปล่อยแล้ว

บทสรุปการเคลื่อนย้ายจากป่าสู่ป่า

การเคลื่อนย้ายจากป่าสู่ป่า คือการจับและเคลื่อนย้ายชะนีป่า จากป่าพื้นที่หนึ่งสู่ป่าอีกพื้นที่หนึ่ง การเคลื่อนย้ายจากป่าสู่ป่าควรจัดการตามข้อแนะนำที่ได้บันทึกไว้ก่อนหน้านี้ ได้แก่ การประเมินสถานที่ พื้นที่อาศัย และภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ การสำรวจดูแลภายหลังจากการปลดปล่อย และการคุ้มครอง หากแต่การจับและนำตัวชะนีป่าออกจากพื้นที่อาศัยนั้น ก็ต้องมีเหตุผลเพียงพอ ช้าแล้วควรทำทุกวิถีทางเพื่อเคลื่อนย้ายกลุ่มชะนีทั้งกลุ่มด้วยกัน เพื่อไม่ให้เกิดผลเสียต่อกลุ่มสังคมที่ได้สร้างขึ้นมาแล้ว และเพื่อไม่ให้ชะนีเกิดความเครียดโดยไม่จำเป็น

โครงการเคลื่อนย้ายชะนีจัดสร้างขึ้น เนื่องจากว่าธรรมชาติของชะนีเป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่บนต้นไม้ และต้องได้รับผลกระทบมากมายจากคุณภาพป่าไม้ที่ลดลง ปัญหาที่ชะนีต้องเผชิญได้แก่ 1.) การสูญเสียความต่อเนื่องของร่มไม้ (เช่น เป็นผลมาจากการตัดไม้ทำลายป่า เพื่อค้าไม้ซุง) 2.) การถูกตัดจากสังคม เช่น ครอบครัวหรือชะนีบางตัวติดอยู่บนต้นไม้เพียงไม้ที่ต้น 3.) แหล่งหา

กินถูกทำลายหรือขาดตอน ชะนีถูกบังคับให้ต้องลงมายังพื้นดิน เพื่อหาอาหารจากสัดส่วนของป่าที่ยังมีให้หากิน การลงมาบนพื้นดินทำให้เสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อล่าของสัตว์ชนิดอื่นๆ และผลที่ออกมาอีกรูปแบบหนึ่งคือ ความขัดแย้งระหว่างคนและชะนี การที่แหล่งหากินขาดตอนก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการไม่ได้รับสารอาหารที่เพียงพอ และยังเพิ่มโอกาสให้ชะนีได้รับเชื้อโรคจากพื้นที่ๆมีประชากรมนุษย์ อีกทั้งจะทำให้ประชากรชะনীลดน้อยลงในระยะยาวสืบเนื่องจากสาเหตุที่คลาดเคลื่อน เป็นผลให้จำนวนประชากรน้อย

บทสรุปการสำรวจดูแลภายหลังการปลดปล่อย

การเก็บเกี่ยวข้อมูลภายหลังการปลดปล่อย / ข้อมูลเพิ่มเติม

ภายหลังการปลดปล่อยก็สามารถติดตามความเคลื่อนไหวของชะนีได้ โดยการศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และคอยติดตามหลักแหล่งที่พบเห็นชะนีหลบซ่อนตอนกลางคืน ในบางสายพันธุ์เสียงร้องเพลงที่ประสานกันสามารถบ่งบอกว่ากลุ่มชะนีอยู่ที่ใดกันบ้าง หากแต่ชะนีหลายคู่ก็ไม่ได้ร้องเพลงกันทุกวัน ฉะนั้น วิธีสำรวจแบบนี้ก็มีข้อจำกัด ชะนีปลดปล่อยคือชะนีที่เคยอยู่ในการดูแลของมนุษย์ จึงหวังว่าภายในระยะเวลาอันสั้น จะสามารถเรียนรู้ได้ถึงหลักแหล่งอาศัยและเส้นทางประจำวันของชะนีปล่อย ซึ่งชะนีปล่อยก็จะสามารถติดตามสำรวจได้ง่ายกว่าชะนีที่เป็นชะนีป่าเต็มตัว ในการสำรวจดูแลภายหลังการปลดปล่อย จะต้องคอยบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรม หลักแหล่ง ระบบนิเวศ สังคม การปฏิสัมพันธ์กับชะนีอื่นๆในเขตปลดปล่อยหรือกับสัตว์สายพันธุ์อื่นๆ เช่น ลิงกัง และ นก

ในขั้นพื้นฐาน เราแนะนำการจัดตารางดังต่อไปนี้ ภายหลังการปลดปล่อย

วิธีการ	ระยะเวลา	ข้อมูล
การสำรวจพฤติกรรมโดยตรง	สี่เดือนแรก	ถ้ามีการให้อาหารเพิ่มเติม ก็ต้องให้ตลอดระยะเวลานี้ โดยเฉพาะถ้ามีการให้อาหารน้อยลงเรื่อยๆ เพื่อที่ชะนีจะได้หากินเองอย่างเต็มที่ในเขตปลดปล่อย

ติดตามชะนีที่เป็นคู่

ห้าถึงสิบสองเดือน

ต้องเพิ่มการสำรวจดูแลในช่วงการ

เปลี่ยนผืนของฤดูกาล เพื่อตรวจให้แน่ใจ

ว่าชะนีกำลังหากินเองได้ สภาพร่างกาย

ของชะนี ให้ตรวจด้วยการมอง

ต้องคอยติดตามชะนีให้บ่อยที่สุดเป็นเวลาอย่างน้อยหนึ่งปี หรือจนกว่าชะนีได้มีประสบการณ์ดำรงชีวิตในทุกๆฤดูกาลในบ้านป่า หลังจากนั้นเขตพื้นที่ดังกล่าวก็ควรสำรวจดูแล เพื่อที่จะได้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสถานะประชากรปีต่อปี ความสำเร็จในการเคลื่อนย้ายเพื่อการอนุรักษ์สามารถพิจารณาได้จากการอยู่รอดของ รุ่น F1 ที่สืบพันธุ์จนมีลูก และลูกนั้นก็อยู่รอดจนหย่านมเรียบร้อยแล้ว ซึ่งนั่นก็หมายความว่าโอกาสอยู่รอดและสืบพันธุ์นั้น เทียบเท่ากับชะนีตัวอื่นๆที่อาศัยอยู่ในป่า ฉะนั้น ข้อมูลเกี่ยวกับลูกชะนีที่เกิดใหม่และอยู่รอด ก็คือข้อมูลบ่งชี้เช่นกันว่าเหล่าชะนีที่ได้รับการปลดปล่อยกำลังประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ความสำเร็จในที่นี้ขึ้นอยู่กับความช่วยเหลือให้จำนวนประชากรคงที่หรือการช่วยเพิ่มจำนวนประชากร ส่วนความล้มเหลวเฉพาะกรณีเป็นเรื่องที่ย่อมต้องเกิดขึ้นเป็นธรรมดา

การเคลื่อนย้ายจากป่าสู่ป่าเพื่อปลดปล่อย

การจัดการเคลื่อนย้ายจากป่าสู่ป่าเพื่อปลดปล่อย จะแตกต่างจากการจัดการเคลื่อนย้ายเพื่ออนุรักษ์ เนื่องจากว่าการเคลื่อนย้ายเพื่อปลดปล่อยธรรมดานั้น ต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว และไม่จำเป็นต้องมีกระบวนการขั้นตอนการปรับตัว

- หลักฐาน ณ ปัจจุบันจากประเทศอินเดียและอินโดเนเซีย บ่งบอกว่าการปลดปล่อยโดยไม่ต้องมีขั้นตอนปรับตัวนั้น เหมาะสมกว่าสำหรับชะนีที่ได้รับการเคลื่อนย้ายจากป่าสู่ป่า ในขณะที่ผลงานวิจัยจากประเทศไทยบ่งบอกว่า การปลดปล่อยโดยมีขั้นตอนปรับตัวนั้น จำเป็นมากต่อความสำเร็จในการปลดปล่อย ทั้งสำหรับชะนีที่ได้รับการบริหารและชะนีที่ได้รับการเคลื่อนย้าย

กระบวนการคัดเลือกพื้นที่ที่เคลื่อนย้ายจากป่าสู่ป่า ควรเป็นแบบเดียวกันกับกระบวนการเพื่ออนุรักษ์ชะนี ให้กลับไปศึกษาข้อมูล การคัดเลือกพื้นที่ปลดปล่อย

- เมื่อคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับชะนี ก็ต้องพิจารณาระยะทางไปยังพื้นที่ใหม่ เพราะต้องคำนึงถึงระยะเวลาในการเคลื่อนย้ายด้วย
- พื้นที่ปลดปล่อยควรอยู่ห่างจากครอบครัวชะนีที่อยู่ใกล้ที่สุด อย่างน้อยหนึ่งเขตพื้นที่สำหรับสัตว์สายพันธุ์นั้น

การสำรวจดูแลภายหลังจากการปลดปล่อย ควรเป็นไปตามกระบวนการขั้นตอนเดียวกันกับกรณีของ ชะนีที่ได้รับการเคลื่อนย้ายเพื่อการอนุรักษ์ (ให้กลับไปศึกษา บทสรุปการสำรวจดูแล ภายหลังจากการเคลื่อนย้าย)

- ปลอกคอควรได้รับการพิจารณา สำหรับชะนีที่ได้รับการเคลื่อนย้ายจากป่าสู่ป่า เช่นเดียวกับการข้อมขนและผม

ต้นไม้การตัดสินใจ

การวางแผนคือกุญแจสำคัญของความสำเร็จในโครงการ ช่วยเหลือ บริบาล และ เคลื่อนย้าย หัวข้อต่างๆที่ต้องพิจารณาในการวางแผนโครงการมีดังต่อไปนี้ 1.) แผนงานเคลื่อนย้าย และการประเมินความเสี่ยง 2.) สายพันธุ์ของชะนี และถิ่นฐานดั้งเดิม 3.) แผนงานช่าง 4.) แผนการเงิน 5.) มุมมองที่ครอบคลุมวิชาความรู้ประสบการณ์จากหลากหลายภาคส่วน และ แผนงานจัดการที่พลิกแพลงได้ตามสภาพการณ์ ต้นไม้การตัดสินใจเบื้องต้นได้นำมาประยุกต์จากข้อมูลเดิมของ Great Apes

A1 มีความจำเป็นที่จะต้องทำการเคลื่อนย้าย

เพื่อการอนุรักษ์หรือไม่ การเคลื่อนย้าย

สามารถก่อกำเนิดหรือสนับสนุน

ประชากรสายพันธุ์ป่าให้ยั่งยืนได้หรือไม่

สามารถช่วยฟื้นฟูระบบนิเวศได้หรือไม่

ใช่

A2 สามารถทำตามกฎกติกาทั้งใน

ระดับจังหวัด ระดับชาติ และ

ระดับนานาชาติ ได้หรือไม่

ใช่

A3 การเคลื่อนย้ายเพื่อการอนุรักษ์นั้น

เป็นโครงการที่มีประสิทธิภาพ

ภายใต้นโยบายขององค์กรจริงหรือไม่

ใช่

A4 มีทีมผู้เชี่ยวชาญที่ครอบคลุม

ภาคส่วนต่างๆ เพื่อวางแผนและดำเนิน

ไม่ → ถ้าไม่ก็ไม่ต้องทำการเคลื่อนย้าย

ไม่ → ทบทวนแผนงาน เพื่อให้สอดคล้องตาม

กฎกติกา และต่อไป A3 เลย ถ้าไม่สามารถทำ

ได้ก็ต้องยกเลิกแผนการเคลื่อนย้าย

ไม่ → หากการขอทุนขึ้นอยู่กับการ

เคลื่อนย้าย ก็ให้ต่อไป A4 เลย แต่ถ้าไม่ ก็ให้

พิจารณาดูว่า การอนุรักษ์ในแบบอื่น (เช่น

การส่งเสริม การตัดกำลัง การพัฒนานโยบาย

การบริหาร) อาจส่งผลที่ดีกว่า สำหรับความ

อยู่รอดในระยะยาวของสายพันธุ์นั้นๆ

โครงการหรือไม่ เช่น นักนิเวศวิทยาที่ **ไม่** → สร้างทีมขึ้นมา และต่อไปที่ A5 เลย

เชี่ยวชาญด้านชะนี สัตวแพทย์

ถ้าไม่ได้ก็ต้องยกเลิกโครงการเคลื่อนย้าย

ผู้เชี่ยวชาญด้านพืชพันธุ์

ผู้จัดการด้านการช่าง และการเงิน

(บทบาทเหล่านี้ก็อาจไม่ได้รวบรวม

บทบาททั้งหมดที่ต้องนำมาใช้

และก็ใช้ว่าแต่ละบทบาท

จะแยกออกจากกันได้)

A5 มีชุดข้อมูลเตรียมพร้อมหรือไม่

ไม่ → ร่างข้อมูล และต่อไปที่ A6 เลย

ที่บันทึกรายละเอียด

หรือไม่ก็ยกเลิกการเคลื่อนย้าย

เรื่องเบื้องหลังของโครงการ

เป้าหมาย วิธีการ การประเมินความเสี่ยง

ตารางเวลา และการจัดการการเงิน

มีชุดข้อมูลเตรียมพร้อมหรือไม่

ที่บันทึกรายละเอียด พฤติกรรมทางสังคม

และการปฏิสัมพันธ์กับระบบนิเวศ

กับวิชาความรู้ทางการแพทย์

ที่เกี่ยวกับสายพันธุ์นั้นๆ

ใช่

A6 มีพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลดปล่อย

ไม่ ➡ ยกเลิกแผนการเคลื่อนย้าย หรือ

สำหรับสายพันธุ์นั้นๆหรือไม่

พิจารณาว่าการเคลื่อนย้ายเพื่ออนุรักษ์เป็น

เรื่องควรทำหรือไม่ควร

ใช่

A7 สายพันธุ์นั้นอาศัยอยู่ในพื้นที่

ไม่ ➡ ต่ไปที่ A9

การศึกษาหรือไม่ ต้องทำการสำรวจ

ตามมาตรฐาน เพื่อให้รู้แน่ชัดถึง

หลักแหล่งของประชากร

ใช่

A8 ประชากรสายพันธุ์นั้นๆ

จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนหรือไม่

การที่จะตรงตามมาตรฐาน ไม่ ➡ ยกเลิกแผนการเคลื่อนย้ายสำหรับพื้นที่นั้นๆ

เพื่อการสนับสนุนประชากร

ก็ต้องผ่านขั้นตอนการประเมิน

อย่างเป็นทางการ ซึ่งนั้นก็มักหมายถึง

การสำรวจประชากร และการวิเคราะห์

โอกาสที่จะอยู่รอด

A9 มีการประเมินเต็มที่แล้วหรือยัง

ไม่ → ทำการประเมินพื้นที่

ว่าพื้นที่นั้นเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็น

ในแง่ของ พื้นที่อยู่อาศัย

ความอุดมสมบูรณ์ของอาหาร

การคุ้มครอง และ มีหุ่นส่วนในพื้นที่ๆ

เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

A10 สาเหตุของการเสื่อมถอย

ไม่ → ถ้าไม่ก็ต้องทำการวิเคราะห์สาเหตุของการ

หรือการสูญพันธุ์ของสายพันธุ์

เสื่อมถอย และต่อไปที่ A11เลย หรือไม่ก็

ได้รับวิเคราะห์ให้แน่ชัดแล้วหรือยัง

ยกเลิกแผนการเคลื่อนย้าย

A11 โครงการเคลื่อนย้ายมีโอกาส

ไม่ → แสวงหาเงินทุนให้เพียงพอ และต่อไปที่ A12

ที่จะได้รับทุนทรัพย์ที่คงที่ใน

ถ้าไม่ได้ก็ต้องยกเลิกแผนการเคลื่อนย้าย

ระยะยาวหรือไม่ ซึ่งนั้นก็รวมไปถึง

การเตรียมการที่ดีสำหรับชะนี

ที่จะได้รับการปลดปล่อย

และการสำรวจดูแลระยะยาว

ภายหลังการปลดปล่อย

ใช่

A12 แผนการเคลื่อนย้ายได้รับ

การสนับสนุนจากรัฐบาลของประเทศนั้น

และทางเขตอำเภออันเป็นที่ตั้ง

ของพื้นที่ปลดปล่อยหรือไม่

ได้รับการสนับสนุนจาก

ชุมชนประจำพื้นที่หรือไม่

ไม่

หาผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่สามารถเข้า

มามีหุ้นส่วนในพื้นที่นี้ได้ และต่อไปที่ A13

ถ้าไม่ได้ก็ยกเลิกแผนการเคลื่อนย้าย

ใช่

A13 ชะนีที่จะได้รับการเคลื่อนย้าย

ได้รับการประเมินทางด้านพฤติกรรม

และการพัฒนาแล้วหรือยัง

ชะนีมีฝีมือในการเอาตัวรอดแล้วหรือยัง

ไม่ว่าจะเป็นทางธรรมชาติ ทางสังคม

และทางการปฏิสัมพันธ์กับระบบนิเวศ

ไม่

ทำการประเมิน การฝึกฝน และการ

พัฒนาการบริหาร และต่อไปที่ A14 ถ้า

ไม่ได้ก็ยกเลิกแผนการเคลื่อนย้าย

ขณะนี้ได้ผ่านพ้นการที่ต้องให้มนุษย์
ดูแลแล้วหรือยัง สามารถที่จะเอาตัวรอด
ในบ้านป่าได้หรือไม่ ซึ่งนั่นก็หมายความว่า
ได้รับการบริหารอย่างสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว

A14 ขณะนี้ที่จะได้รับการปลดปล่อย
ได้รับการยืนยันแล้วหรือยัง
ว่าเป็นสายพันธุ์ไหน โดยการประเมิน
ทางรูปลักษณะโครงสร้าง พฤติกรรม
และกรรมพันธุ์ ว่าเป็นสายพันธุ์เดียวกัน
กับประชากรที่เคยอาศัยอยู่ในพื้นที่
หรือยังอาศัยอยู่ในพื้นที่ปลดปล่อย

A15 ขณะนี้ที่จะปลดปล่อย ได้รับการตรวจ
สุขภาพ บำบัดรักษา ฉีดวัคซีน
และผ่านมาตรฐานที่จะปล่อยได้แล้วหรือยัง

ไม่ → ทำการประเมินว่าเป็นสายพันธุ์
เดียวกัน และต่อไปที่ A15 หรือถ้า
ไม่ใช่สายพันธุ์เดียวกัน ก็ต้องกลับไป
ที่ A1 หรือไม่ก็ยกเลิกแผนการเคลื่อนย้าย

ไม่ → ตรวจสอบสุขภาพบำบัดรักษาขณะนี้ และต่อ
ไปที่ A16 หรือไม่ก็ยกเลิกการเคลื่อนย้าย

A16 มีแผนการเคลื่อนย้ายขณะนี้

ไม่ → วางแผนให้เรียบร้อย และต่อไปที่ A17

ไปยังที่หมายอย่างปลอดภัยแล้วหรือยัง

หรือไม่ก็ยกเลิกแผนการเคลื่อนย้าย

เพื่อที่จะปลดปล่อยขณะนี้

A17 สามารถยึดถือหลักการป้องกัน

ไม่ → ยกเลิกแผนการเคลื่อนย้าย

ไว้ก่อนได้หรือไม่

A18 ปลดปล่อยขณะนี้ เริ่มต้น

การสำรวจดูแลและจัดการ

ภายหลังจากการเคลื่อนย้าย

A19 บันทึกและตีพิมพ์ ผลงานภายหลังจากการเคลื่อนย้าย